

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
✠ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ✠

Vad vinner Ni

genom att dröja till i juni med att lösa Skansen kortet?
Jo, räntan på tio kr. under fyra månader = 16,667 öre efter 5 %.

Ni förlorar

många gånger mera. Under våren och försommaren är Skansen en angenäm tillflyktsort för stora och små. Barnen ha en tryggad lekplats där, och själv har Ni många tillfällen till förströelser, som inte kosta ett öre.

Ni går miste

även om möjligheten att utnyttja de rabattförmåner Skansenföreningens medlemmar åtnjuta i ett hundratal affärer.

Ni riskerar

också att inte få Skansenboken, som nu utdelas gratis till nya medlemmar, så långt upplagan räcker. Den minskas dag för dag, och sedan kan Ni inte få köpa boken för pengar. Det är

ett vackert

planschverk i koppardjuptryck, en prydnad för varje bibliotek och en utmärkt presentbok.

Lägg härtil

att Ni får en trevlig tidning, Skansens Nyheter, alldeles gratis, och att Skansenföreningens Årsbok likaledes tillställs medlemmarna gratis, och

räkna efter

om inte de förmåner Skansenföreningen erbjuder sina medlemmar, ge full valuta för den låga avgiften.

Ni vinner

på att anmäla Er i dag, ty Ni kommer ändå att förr eller senare finna det fördelaktigt att vara medlem. Det kostar 10 kr. för Er själv och 3 kr. för medlemmar av Er familj, om Ni är bosatt inom Stockholms lokalpostområde. Medlem bosatt i landsorten erlägger endast 5 kr. om året. Ständig medlem 200 kr. en gång för alla.

Tel. 713 10.

Postgiro 51150.

HERTHA

ÅRGÅNG XVIII

FEBRUARI 1931

HÄFTE 2

Åter en vanartslag.

Den högaktuella fråga som här behandlas kommer sannolikt upp på årsmötet i april.

När 1930 års proposition till vanartslag — för vilken en kort redogörelse lämnats i Herthas marsnummer i fjol — förelades fjolårets riksdag, gav den anledning till åtskilliga motioner i samma ämne. Dessa motioner, de voro icke mindre än åtta, avsågo rätt så ingripande och sakligt motiverade förslag till ändringar och uteslutanden i regeringsförslaget. Frågans läge var sålunda ganska förvirrat och komplicerat. När därför andra lagutskottet vid en redan långt framskriden riksdag skulle yttra sig om förslaget, befanns tiden för knapp, varför utskottet icke ansåg sig kunna ingå i någon saklig prövning av propositionen jämte de motionsvis önskade ändringarna däri utan hemställde, att förslaget måtte avslås och frågan tagas upp igen vid nästa riksdag. Socialdepartementet fick alltså ännu en gång taga itu med problemet om revision av lösdriverilagstiftningen, och ett nytt förslag till vanartslag kommer åter att föreläggas riksdagen till antagande — eller avslående. Ty förslagets öde lär väl även denna gång vara ovisst.

Det förutspås redan, att vanartslagen även vid denna riksdag kommer att segla i motvind. I december i fjol uppvaktades socialministern av ett antal kvinnoorganisationer, nämligen Frisinnade kvinnors riksförbund, föreningen Vita bandet, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Fackliga kvinnliga samorganisationen i Stockholm, Svenska kvinnors medborgarförbund och föreningen Unga kvinnors värn, vilka i en skrivelse uttalade såsom sin bestämda mening, att behandlingen av de prostituerade borde helt skiljas från de egentliga lösdriverarnas behandling. Och i januari i år har en deputation uppvaktat socialministern, överlämnande listor med namn på omkring 600 personer, vilka instämt i de ovan nämnda kvinnoorganisationernas uttalanden.

Vid utarbetandet av det nya förslaget till vanartslag har socialministern prövat och tagit i betraktande såväl denna oppositions synpunkter som ock de olika önskemål, vilka kommo fram motionsvägen vid fjolårets riksdag. Några av motionärernas ståndpunkter sammanföll f. ö. med den nyss nämnda oppositionens.

Det i år föreliggande förslaget till vanartslag som nu remitterats till

Klok sparsamhet och god hushållning är vägen till en tryggad framtid.

POSTSPARBANKEN

MED NÄRA 4.000 POSTANSTALTER TILL AVDELN.-KONTOR ÄR — BANKEN SOM ALLA NA

lagrådet bygger i allt väsentligt på samma grund som 1930 års proposition. En del ändringar ha emellertid införts just för att tillmöteskomma några av de önskemål, som framställts i fjolårets motioner.

Det problem, som i första hand påkallat ny prövning, var frågan om lagens tillämplighetsområde, d. v. s. frågan om vilka slag av samhällsvådligt levnadssätt skulle betecknas såsom vanart enligt vanartslagen och bli föremål för dess ingripande. Ingen hade i motionerna eller inom oppositionen haft något att invända emot att lagen ingriper mot sådana personer som luffare, spritlangare, yrkespelare, sutenörer m. fl. Man har också varit enig om, att samhället genom förebyggande åtgärder, arbetsanvisning och annan hjälpverksamhet, söker förmå bettlare att efter förmåga ärligen försörja sig. Men nu, som hittills, har den svåra punkten, den som man icke tyckes kunna ena sig om, varit frågan om de sedeslösa, de prostituerade. I flertalet motioner har denna fråga också varit den väsentliga. Herrar Möller och Hansson samt fröken Hesselgren ansågo sålunda i sina respektive motioner, att de prostituerade borde lämnas utanför en blivande vanartslags behandling. Till stöd härför anförde motionärerna i huvudsak, att lagen vore ensidig, i det att den riktade sig allenast mot medellösa personer och praktiskt taget blott mot kvinnorna, att då lösdriveri och prostitution vore till sin väsenart två

skilda företeelser, frågan om prostitutionen ej hörde hemma i samma lag som lösdriveriet, att endast ett ytterst ringa, av polismyndigheterna godtyckligt utvalt fåtal av dem, som föra ett sedeslöst liv, kunde nås av lagen, i följd varav det huvudsakliga syftemålet med lagstiftningen, samhällets skyddande, icke kunde vinnas. Motionärerna framhöllo vidare, att tvångsinternering icke var rätta medlet för de prostituerades tillrättaförande och att äldre, oförbätterliga prostituerade, som icke kunde taga hand om sig själva och utgjorde en fara för sin omgivning, borde kunna beredas nödig asylvård enligt utvidgning av interneringslagen. Vanartsförslaget innehåller också bestämmelser till ungdomens skyddande mot förledande till otukt. Sådana bestämmelser borde enligt motionärerna få sin plats i strafflagen. Likaså borde enligt motionärerna frågan om uppfordran till otukt, som även upptages av förslaget till vanartslag, såsom en av kriterierna för ingripande mot de sedeslösa, i stället ha sin rätta plats bland allmänna ordningsföreskrifter.

Vid utarbetande av det nu föreliggande förslaget ha alla dessa synpunkter tagits under förnyad omprövning. Förslaget går likväl icke efter dessa riktlinjer utan har kommit till ett helt annat resultat.

1930 års förslag tog bestämt sikte på själva den lättjefulla, parasiterande livsföringen, vilken är ett typiskt drag för de egentliga lösdrivarerna likasåväl som för de helyrkespro-

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — BEGÅR PROSPEKT.
Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge.* Telefon: 2 och 27.

stituerade. Där sades också bestämt ifrån, att inom de sedeslösas kategori blott de, vilka undandrogo sig ett ordnat arbete, borde göras till föremål för samhällsskyddande åtgärder, socialt hjälparbete samt, såsom en sista utväg, tvångsinternering. Enligt detta förslag kommo alltså de halvyrkesprostituerade utanför, och lagen skyddade sig härigenom tämligen väl mot beskyllningen att ingripa mot enskilda människors sedliga vandel. Det var icke mot vandel utan mot den parasiterande livsföringen som 1930 års förslag ville inskrida.

Bland motionärerna vid fjolårets riksdag yrkade emellertid två, nämligen herrar Mosesson och Hallén, att man skulle bereda möjlighet till ingripande även mot sådana sedeslösa, som icke undandrogo sig att efter förmåga ärligen försörja sig. Motionärerna önskade dock, att ingripandet mot sådana sedeslösa, d. v. s. sådana som hade ett yrke, blott skulle få avse hjälpåtgärder, såsom arbetsanvisning, övervakning m. m. Tvångsinternering gentemot sådana halvprostituerade skulle ej få förekomma annat än då det konstaterats, att de undandragit sig ärlig självförsörjning. Socialministern har nu funnit detta uppslag beaktansvärt och gått fram på den vägen. Enligt det nya förslaget skall lagens bestämmelser angående förebyggande åtgärder således kunna tillämpas på de "sedeslö-

sa", vare sig de undandraga sig försörjning eller ej.

Det är enligt nu föreliggande, liksom i 1930 års förslag meningen, att barnavårdsnämnd skall ha all vanartad ungdom under 21 år under sin behandling. Frågan huruvida ingripande gentemot sådan ungdom bör ske i enlighet med vanartslagens regler eller enligt en, måhända utvidgad, barnavårdslagstiftning har vid utarbetandet av årets förslag varit föremål för förnyat, övervägande. Fröken Hesselgren uttryckte i sin motion i fjol önskvärheten av, att barnavårdslagens bestämmelser skulle bli gällande för all omyndig ungdom. Rätten till ingripande enligt gällande barnavårdslag är emellertid mera diskretionär, icke bunden vid så preciserade förutsättningar som uti den föreslagna vanartslagen. Socialministern fann det därför innebära en fara att medgiva ingripande gentemot ungdom mellan 18 och 21 år på samma lösa grunder, som gälla för barnavårdslagens nuvarande klientel, ungdom under 18 år. De omyndiga, som kommit över 18-årsåldern, kunna mera göra anspråk att räknas som vuxna och ha rätt att påräkna starkare garantier för sin personliga frihet. Vad där-efter beträffar frågan huruvida man vid själva åtgärdernas vidtagande skall gå efter barnavårdslagen eller efter vanartslagen, påpekar socialministern, att barnavårdslagen även

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förnämlig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

härutinnan tillåter större godtycke och kan leda till större stränghet gentemot den felande, något som måste anses olämpligt då frågan är om den äldre ungdomen. Beslut om skyddsuppfostran till exempel kan av barnavårdsnämnd fattas utan att några som helst hjälpåtgärder föregått. Intagning enligt vanartslagen däremot får icke komma i fråga utan att först förebyggande hjälpåtgärder försökts och allvarliga återfall förekommit. Vanartslagens bestämmelser lämna således i många avseenden bättre skydd för den personliga friheten än barnavårdslagen. Socialministern har därför funnit lämpligast att, i likhet med föregående förslagen, låta den omyndiga ungdomen mellan 18 och 21 år behandlas visserligen av barnavårdsnämnd men efter vanartslag.

Personer över 21 års ålder skulle enligt 1930 års förslag omhändertagas av en skyddsnämnd, i vilken polismästaren eller befattningshavare vid polisväsendet skulle vara självskrivnen ordförande. Denna anordning väckte stora betänkligheter. Redan lagrådet anmärkte, att polisman borde vara självskrivnen endast såsom ledamot, när eljest skyddsnämnden lätt skulle komma att framstå som en polisinstitution. I nuvarande förslaget har denna tanke upptagits. Skyddsnämnden skall här bestå av tre ledamöter, varav visserligen polismästare eller viss annan befattningshavare vid polisväsendet är självskri-

ven men icke såsom ordförande utan blott som ledamot. Länsstyrelsen förordnar till ordförande den av de tre ledamöterna, som befinner sig lämpligast.

Till de mest svårlösta problemen vid lagstiftning mot lösdriveriet hör frågan om vilken myndighet, som skall ha att behandla lösdriveri- eller vanartsmålen i andra instans och således äga att bl. a. besluta om så viktiga ingrepp i den personliga friheten som en långvarig internering å arbetsanstalt. Enligt gällande lag är det länsstyrelserna och poliskamrarna i riket, som utgöra andra instans för handläggning av ärenden rörande lösdrivare. I 1930 års förslag bibehölls länsstyrelserna såsom organ för andra instans. Däremot slopades principiellt poliskamrarna, ehuru väl det var meningen att genom särskilda förordnanden låta poliskamrarna i Stockholm och Göteborg fungera såsom andra instans.

Frågan om vilken myndighet skall handhava lösdriveriärenden i andra instans hör intimt samman med den mycket omstridda frågan, huruvida lösdriveriet bör kriminaliseras och behandlas av domstol, eventuellt behandlas av domstol utan att det betraktas som brott och belägges med straff. Eller om man skall söka utforma en lagstiftning mot lösdriveri så, att dess sociala syfte så mycket som möjligt framträder, i vilket senare fall man måste undvika alla bestämmelser, som kunna föranleda en

Till 5-o'clock tea
rekommenderas

SÖRMAN'S TEA

Sedan mer än 50 år tillbaka känt och värderat av thekännare.

Sörmans
REGERINGSGATAN 4

sammanblandning från allmänhetens sida av intagning å allmän arbetsanstalt med ådömande av straff. Här väga mot varandra naturligtvis å ena sidan intresset av att betryggande garantier ges mot missbruk vid åtgärder, som beröra den enskilda individens frihet, och å andra sidan att åtgärderna mot lösdriveriet, däri inbegripet interneringen, icke skola komma att framstå såsom straff utan såsom sociala hjälp- och skyddsåtgärder.

I flera av de här ovan nämnda riksdagsmotionerna, bl. a. i herr Möllers och herr Hanssons, hävdades med skärpa det principiellt olämpliga i att låta avgöranden angående en persons frihet vara, såsom hittills, beroende av administrativ myndighet. Socialministern har vid övervägande av de olika synpunkter man kan lägga på denna fråga funnit, att strängt taget intetdera av de båda alternativen — administrativ myndighet eller handläggning vid domstol — kunde anses tillfredsställande. Han anser därför det lämpligaste vara att tillskapa en helt ny myndighet för vanartsmål i andra instans och ge denna nya myndighet domstols karaktär, på samma gång som en organisation, lämpad att handhava alla de vårdnads- och övervakningsuppgifter, vilka böra ingå såsom led i denna lagstiftning. En promemoria rörande detta ifrågasatta nya organ för handläggning i andra instans av lösdriverimål har utarbetats inom socialdepartementet och utsänts på remiss till samtliga länsstyrelser och poliskamrar samt socialsty-

relsen och statskontoret. Länsstyrelserna i nio län ha yttrat sig till förmån för den föreslagna nya myndigheten, som man tänkt kalla för vårdnadskollegium. Övriga länsstyrelser samt socialstyrelsen och statskontoret ha ställt sig betänksamma mot tanken på tillskapandet av ännu en ny myndighet samt för sin del framhållit, att intet större missnöje försports med länsstyrelsernas handhavande av lösdriveriärenden. Bl. a. framginge detta, har man menat, av den utomordentligt låga överklagningsprocenten. Ingen av de tillsporda myndigheterna ha i sina yttranden berört frågan om ärendenas hänskjutande till domstol. De ha emellertid i utlåtanden angående de förut framkomna förslagen till revision av lösdriverlagen bestämt uttalat sig såväl mot en kriminalisering av lösdriveriet som mot en judiciell behandling utan kriminalisation.

Socialministern har, trots att flertalet av myndigheternas uttalanden gick emot tanken på ett nytt organ såsom andra instans, tillrätt denna utväg och föreslår nu ett vårdnadskollegium bestående av fyra ledamöter, av vilka ordföranden bör vara ordinarie innehavare av domarämbete, med domaremyndighet alltså, samt av övriga ledamöter en bör vara läkare och två folkvalda. Vårdnadskollegiets verksamhetsområde skall sammanfalla med länets. Kollegiets förhandlingar skola vara offentliga, den felande skall ha rätt att få försvarsbiträde, vittnesförhör under ed skall kunna anställas inför kollegiet, jäviga

MODERN BOKFÖRING HERMODS
 lär man sig bäst hos **MALMÖ**

personer skola kunna höras utan edsansvar, kollegiet skall införskaffa behörlig utredning samt för sådant ändamål erhålla handräckning av polismyndighet. Vad beträffar de åtgärder, som kunna vidtagas av kollegiet, äro dessa utformade i nära överensstämmelse med dem, som enligt föregående förslag stodo länsstyrelsen till buds.

I 1930 års förslag framhölls, att anstaltsväsendet krävde en omläggning och att sådan omläggning måste förberedas genom en mera djupgående utredning. Även nuvarande socialministern finner en dylik utredning erforderlig och framhåller, att den särskilt borde sysselsätta sig med spörsmålet om den utbyggnad av anstaltsväsendet, som kräves med hänsyn till behovet av ungdomsanstalter.

RUTH STJERNSTEDT.

Ett framsteg.

Generalpoststyrelsen har inkallat tre kvinnliga postexpeditörer att genomgå postassistentkurs. Härigenom beredes för första gången efter behörighetslagens ikraftträdande tillfälle för kvinnor att utbilda sig för de högre tjänsterna inom postverket.

De nu inkallade kvinnorna ha redan under ett par år fått sin kapacitet prövad genom tjänstgöring som postexpeditörer, under det att de manliga eleverna i postassistentkursen utvalts för denna fortsatta utbildning utan motsvarande prövning. Likställigheten vid postverket lämnar sålunda alltjämt en del övrigt att önska.

Det inträffade är dock ett framsteg.

Östersundskretsens debut.

Den 19 januari var en stor dag för Östersundskretsen. Jämtlands läns nya landshövdinga, fil. dr Hanna Rydh Munck af Rosenschöld hade välvilligt tillmötesgått en anhållan om ett föredrag och som ämne valt "Echn-Aton och Tut-anch-Amon, en revolutionär fredsfurste och hans reaktionäre svärson". Den talrika publiken följde med stor uppmärksamhet det intressanta föredraget, som illustrerades med en hel del utomordentliga skioptikonbilder. Genom sitt vinnande framställningssätt erövrade doktor Rydh helt auditoriet, och taktfasta hurrarop besvarade det för henne utbragta levet.

I ortspressen omnämndes aftonen såsom ett evenemang, och styrelsen har till sin glädje fått erfaras, att kretsen genom denna afton fått "vind i seglen". Vi tacka varmt Stockholmskretsens vice ordförande, ledamoten av förvaltningsutskottet, för den stödjande hand, som hon räckt oss.

GERDA LJUNGGREN.

Kurser i fjäderfäskötsel vid Rimforsa.

Under tiden 20 febr.—8 juni och 25 aug.—17 nov. anordnar Rimforsa Lanthushållningsseminarium utbildningskurser i skötande av höns, gäss och kalkoner.

Undervisningsavgift för elev vid fjäderfäskötselkursen är: teori och praktik kr. 10 pr månad, ensamt praktik kr. 5 pr månad; inackorderingsavgift, delat rum, kr. 65 pr månad.

I enstaka fall kan möjligen elev antagas även på annan tid än den ordinarie kursens, och elev kan även själv få bestämma hur länge hon vill deltaga i undervisningen, längre eller kortare tid.

LIPTONS THE
är bäst

Svensk frihet och latinsk sed.

Då vår tids mormödrar ur de övre samhällslagren med intresserade blickar följer sina självständiga och oberoende unga döttrars göranden och låtanden, så tänker de ofta med ett visst vemod på sin egen ungdom, på huru starkt begränsad flickors rörelsefrihet då var.

Väl är det mycket länge sedan då det ansågs opassande för en ung flicka att ensam gå över Norrbro, den tidens "snobbränna" i huvudstaden. Men dock, huru vitt skilda är icke förhållandena nu och de som rådde bara för en fyrtio, femtio år sedan! Då var förklädessystemet ännu i gällande kraft, om än modifierat i jämförelse med skick och bruk under en längre bort belägen tidsperiod. Nu finns knappast några konventionella hinder i fråga om umgänges- och nöjesliv. De hinder som finns är av ekonomisk och praktisk natur eller bottnar i den individuella sinnesarten. Alltså — inskränkningarna och hämningarna är inte speciellt karakteristiska för unga flickors levnadsförhållanden. De är av allmänmänsklig natur, och få är de som inte under någon form får vidkännas dem.

Hur vi nu ställer oss till utvecklingen i detta hänseende, om vi reservationslöst gläder oss åt den frihet som blivit de unga svenska flickornas lott eller ägnar en saknadens suck åt den "gamla goda tiden", så inser vi dock alla att någon återgång till

de gamla formerna är omöjlig. Ty de unga flickornas fria ställning i vårt land — både deras som ännu inte hunnit bli och deras som redan är "självförsörjande" — är en oundgänglig följd av vårt samhälles nuvarande struktur. Alltså, vi står inför ett faktum, inte inför ett problem. Så länge som våra flickor håller sig hemma i Sverige.

Men hur ter sig deras helt förklarliga frihetskärlek på utländsk boten? I mera — förlåt uttrycket — efterblivna länder. Anses det som något helt naturligt om en eller två unga svenska flickor reser omkring på egen hand och roar sig, exempelvis i ett latinskt land? Förstår verkligen deras eventuella beundrare och kavaljerer — bekantskaper görs lekande lätt nu för tiden — att det finns unga flickor som inte vill ha äventyr, fastän de roar sig utan protektion i sällskap med dem som tillfälligtvis kommer i deras väg?

Nej, mycket ofta begrips detta inte alls. Om jag summerar ihop vad jag sett och hört omtalas under flerfaldiga sejourer i ett latinskt land, Italien, så vågar jag påstå att förstael sen för den svenska friheten i fråga om unga flickor där är mycket ringa. Trots turistinvasionen från så väl Sverige som andra "fria" länder. Och självklart är att missförstånd på denna punkt — jämte mycket annat som hör sydlänst k ynne till — kan

STANDARD, Kem. Tvätt, Renov., Konststoppn. o. Prässateljé
Tel. S. 17788. BLEKINGEGATAN 36, STOCKHOLM. Tel. S. 17788.

Kvalitetsutförande! Snabba leveranstider! Billiga priser! Ring för hämtning o. hemsändning.
Förstklassig, efter modernaste principer arbetande präsnings- och renoveringsateljé är öppnad Blekingeg. 36, i fören. med mottagn. av kem. tvätt, färgning etc. för Kronans Kem. Tvätt- & Skönfärgeri.

medföra situationer som inte är så lätta att klara för en ung flicka.

Vare det långt från mig att vilja skruva utvecklingen tillbaka! Något generellt underkännande av unga flickors förmåga att reda sig på egen hand i en omgivning med helt olika synpunkter än dem de är vana vid kan ju inte komma i fråga. Men nog innebär unga, svenska flickors ställning i utlandet i viss grad ett problem som kan förtjäna begrundan.

Bör man inte vid uppgörande av resplaner — mera än vad ofta är förhållandet — taga hänsyn till det faktum att uppfattningen av vad unga flickor kan göra eller låta är helt olika i åtskilliga andra länder mot vad den är i Sverige? Vore det inte skäl att särskilt ur denna synpunkt överväga huruvida den unga flickan har tillräcklig omdömesförmåga, takt och savoir faire för att tillfredsställande sköta sig på egen hand i en omgivning präglad av en helt annan livssyn än den hon är van vid? Jag tror att vi är alltför benägna glömma bort att skillnaden mellan syd och nord inte bara beror på latituden.

En form för unga flickors utrikes-sejourer, vilken i fråga om personlig frihet i teori och praktik företer den yttersta kontrasten till nöjesresorna på egen hand, är vistelsen i dessa skolor och pensioner i olika länder dit man plägar skicka unga flickor i tonåldern för studier, särskilt för att förkovra sig i ett främmande språk. Schweiz åtnjuter ju stor berömmelse för sina undervisningsanstalter och

tillströmningen till franska Schweiz av unga flickor från olika länder är mycket stor. I Lausanne, där jag innevarande vinter vistats under några månader, blomstrar *Pensionats de jeunes filles* i stor yppighet. En Lausannetidning anslog elevantalet från främmande länder till omkring 1,400.

Av en särskild anledning satte jag mig i förbindelse med ett flertal av dessa pensioner, så väl större som mindre, och fick anledning häpna över den noggranna "surveillance" av eleverna (av vilka många äro i 19- och 20-årsåldern) som där anses nödvändig. Hur kan det smaka en ung svensk flicka att inte ens på förmiddagen få gå utanför pensionens hank och stör annat än under uppsikt av en lärarinna! Som praxis är i de större pensionerna, vilka emellertid i många fall har park med tennishana m. m. till elevernas förfogande, något som i sin mån förhindrar känslan av instängdhet. I den största anstalten av dem jag besökte, med plats för femtio flickor, brukar t. o. m. — efter vad jag hört genom en elev där — en lärarinna göra rond varannan timme i alla rummen för att se till att ingen olovligen avvikit! Jag kunde inte låta bli vid mitt samtal med en pensionsföreståndarinna att känna en viss sympati med de rebelliska svenska flicksjälar, som hon tydligen haft erfarenhet av. Svenskornas oberoende och självständiga sinnelag konstaterades utan beundran, men visst fanns det svenska flickor som var "exquises". Och intelligens fattades

ULRICEHAMNS SANATORIUM ULRICEHAMN

Telefon 59 (växel)

Pensionspris fr. kr. 10:—. Inga inskrivnings-, kurplats- eller läkareavgifter utöver pensionspriset. Intendent och överläkare D:r J. A. ANDERSSON.

visst inte. En förtjusande flicka med botaniska intressen från, vill jag minnas, Visby kom vederbörande att förlåta andra som hon funnit besvärliga.

Vad ett par representanter för andra nationers flickvärld tänker och tycker fick jag också lite hum om. En ung amerikanska fann den klösterlika avskildheten så bitter att hon inte ville följa med sina kamrater på en av skolan ordnad sportvecka uppe i bergen. Lyckligtvis hade hon till sin disposition en älskande moster som följde med henne till de högre regionerna och inte förbjöd skidåkning och annat "fun" i sällskap med unga herrar. I Lausanne, där mostern tillbragte större delen av vintern på ett mindre hotell, fick flickan inte ensam färdas de tjugominuterna från sin pension till mosterns hotell utan måste av mostern avhämtas och personligen återlämnas för att de skulle kunna vara tillsammans.

En ung polska, som efter slutad kurs i en pension i Lausanne hamnat fri och ensam på samma hotell som jag, skrattade gott åt övervakningen i pensionen men tillade att, så länge hon var där, tänkte hon inte på den sidan av saken. (Vilket alls inte är underligt, så utmärkt trevligt som det vanligen är ställt för flickorna i andra avseenden.)

Vad man må tycka om regimen, men sätter man sig in i dessa präktiga, ansvars-kännande pensionsföreståndarinnors ställning, så kan man

inte annat än förstå dem. De ha att svara för flickor av alla möjliga nationer, vars anlag, karaktärer och vanor de inte känner till, åtminstone under första tiden av flickornas vistelse i pensionen. Säkert är att flickorna i dessa schweiziska pensioner erhåller en storartad kompensation för den temporära förlusten av sin frihet genom utmärkt undervisning, friluftsliv och sport i den härligaste natur samt förströelser av många slag.

Naturligtvis kan inte de rigorösa bestämmelserna i dessa *Pensionats de jeunes filles*, där eleverna till stor del är flickor från andra länder, anses betecknande för den allmänna uppfattningen i Schweiz angående landets egna unga döttrar och deras ställning. Inte är schweiziska föräldrar för döttrarnas räkning så rädda för "les jeunes gens" vid universitetet i Lausanne som pensionsföreståndarinnorna, vilka, efter vad det förefaller, betrakta studenterna ungefär som glupande ulvar de där gå omkring "sökande vem de uppsluka mände" — av deras elever!

Men man behöver inte resa ens så långt sydvart som till Italien för att finna att de svenska flickornas frihetsbegrepp inte riktigt stämmer med gängse föreställningar i en del andra länder. Det kan ha en viss praktisk betydelse att inse detta.

ANNA KLEMAN.

SY EDRA KLÄDER SJÄLV!

Sy dem efter ULLSTEINS och VOUGE's mönster, som finnas i ett mycket stort urval vackra och moderna modeller. ULLSTEINS och VOUGE's nyutkomna modejournaler finnas hos MEETHS, som är ensamförsäljare för Sverige av de världsberömda tillklippningsmönstren.

MEETHS

Social upplysningsverksamhet.

Bidrag att söka.

Kvinnoföreningar, som ämna anordna upplysningskurser i sociala ämnen, kunna för detta ändamål ansöka om smärre penningbidrag. Sådan upplysningsverksamhet skall vara partipolitiskt neutral, vilket icke utesluter att politiska kvinnoföreningar kunna deltaga i anordnandet.

Ansökan om bidrag, gemensam för ett flertal föreningar på samma ort, ställes till FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS KOMMITTÉ FÖR SOCIAL UPPLYSNINGSVERKSAMHET, Klarabergsgatan 48, Stockholm.

I ansökan bör anges, vilka ämnen den planerade kursen skall omfatta och såvitt möjligt även föredragshållarens namn. Ansökan avseende upplysningskurs under verksamhetsåret 1931—32 bör helst inkomma före oktober månads utgång.

*

De pengar, som genom kommittén utdelas, äro en rest av testamentsmedel tillhörande Martina Bergman-Österbergs upplysningsfond, som på sin tid skänktes till L. K. P. R. och vars återstod vid rösträttskommitténs upplösning förlidet år överlämnades till förvaltning av Fredrika-Bremer-Förbundet. Hela beloppet uppgår till något över 2,000 kronor.

Mensendieck-Gymnastik för damer

gratie. Kutrygg, svankrygg och hållningsfel bortarbetas.

Anmälningar mottagas
pr tel. Östermalm 9821.

Rut Ivrell

Medlem av: »Bund Für Reine Mensendieck-Gymnastik». Obs.! Dipl. av Dr. B. M. Mensendieck. — Lektioner meddelas fr. 7,30 f. m. till 9 e. m.

Nybrogatan 11. 6 tr.

Sjuksköterskeutbildningen

under diskussion.

Styrelsen för F.-B.-F:s stockholmskrets hade den 6 februari inbjudit kretsmedlemmarna jämte en del intresserade utanför kretsen att diskutera sjuksköterskeutbildningen. Kronprinsessan hade mottagit inbjudning och var närvarande vid mötet från början till slut. Lokalen, Läkarsällskapets stora sal, var upptagen till sista plats, ungefär halva församlingen utgjordes av sjuksköterskor.

Diskussionen inleddes av föreståndarinnan för Förbundets sjuksköterskebyrå i Stockholm, fröken Greta Mueller. Hon gav först en kortfattad historik av sjukvården. Redan i hinduernas gamla urkunder finnas föreskrifter angående sjukvård, helt moderna kan man tycka. Så säges där, att sjukvården skall vara klok, kroppsligt och andligt ren, kunnig i att ge bad och tvättningar, gnidningar och massage; vidare fordras av den som sköter sjuka tålmod, villighet att tjäna de sjuka och att utföra dessas och läkarens önsknings. Angående sjukvårdens historia i vårt land fick man en del upplysningar. Collegium medicorum, ur vilket medicinalstyrelsen utvecklats, upprättades 1663. År 1752 grundades det första lasarettet för akut sjuka, Serafimerlasarettet. Tanken på att utbilda sjuksköterskor i vårt land möter man första gången i en instruktion av år 1855 för det då uppbyggda Sahlgren-

ska sjukhuset i Göteborg, men den mest epokgörande insatsen inom den svenska sjukvården kom genom den verksamhet, som började med Sophiahemmets bildande år 1884.

Nu finnas i vårt land 29 sjuksköterskeskolor, alla utom en med treårig kurs. För att få inträde i en dylik utbildningsanstalt fordras att ha fyllt 20 men ej 27 år, att ha god hälsa, goda skolkunskaper, allvarlig håg och fallenhet för sjukvårdsarbetet, praktisk begåvning samt att vara väl rekommenderad av två ojäviga personer.

Inledarinnan framhöll, att den som vill ägna sig åt sjukvård ej bör tänka, att hon kan välja detta arbete lika väl som något annat. För att rätt kunna hjälpa och värna de lidande och betryckta fordras all den kärlek, det tålmod, den moderlighet, som kan finnas hos en kvinna. Det är ofrånkomligt, att en viss stram disciplin måste tillämpas vid sjuksköterskeutbildningen. Det största som det minsta, som blir sjuksköterskan eller eleven ålagt, måste utföras ordentligt; även vad som tyckes vara en helt oviktig handling kan för patienten vara av utomordentlig vikt. Ett sjukhus är en liten värld för sig, där det gäller att alla göra sin plikt på bestämd tid och just på det föreskrivna sättet. På det hela taget har under senare tider mycket gjorts för att

Oscarias

Marta - Skor

äro lämpligaste skor för sjuksköterskor och andra som äro i behov av en mjuk och behaglig fotbeklädnad. Säljas i egna affärer landet runt.

Oscaria

— den rätta skon —

Prova och köp

underlätta sjukhusarbetet, men naturligtvis återstår ännu mycket att önska i den vägen. Trångboddheten eller de lokala förhållandena i ett sjukhus äro ofta en orsak till att sköterskan ej kan utnyttja sin fritid så, som hon skulle vilja, eller umgås med kamrater på ett otvunget sätt. Skulle förhållandena vara sådana, att de unga människornas livsglädje hämmades eller dödades, vore det ju synnerligen beklagligt.

Det arbete, som bjudes den utbildade sköterskan, är i viss mån olikartat. De mest eftersökta platserna äro i regel de å lasarett och liknande anstalter. Arbetet på en sjukstuga kan i vissa fall bli mera betungande. Synnerligen krävande är distriktssköterskans arbete. Förr ansågs, att de sjuksköterskor, som arbetade på landsbygden, ej behövde så mycken utbildning, men nu förstår man, att de som arbeta där måste vara särskilt väl rustade för att gå i land med sin ansvarsfulla uppgift. Ett arbetsområde, som har sina speciella svårigheter, är privatsköterskans, i det allmänhetens krav härvidlag äro av mycket skiftande art.

Inledarinnan slutade sitt anförande med att erinra om att för de första skolade sjuksköterskorna stode det klart, att för den, som ägnade sig åt sjukvård, gällde det att giva sig helt, sin tid, sina krafter, att lämna sin familj och alla egna intressen utan tanke på att erhålla skälig ersättning eller trygghet för framtiden. Samhället och allmänheten hade idealiserat sjukvårdsarbetet och dess utövare och först sent kommit till insikt om

att den ekonomiska sidan av saken ej var som den borde. Sjuksköterskorna av i dag se emellertid allttjämt ideellt på sin uppgift. Och så måste det vara. Det kan ej hjälpas, att sjukvården är ett arbete för sig; den bör och kan ej bli ett yrke, likställt med vilket annat som helst. Det är att använda ett stort ord att nämna den ett kall, men den benämningen bör bibehållas.

Det första inlägget i diskussionen gjordes av sjuksköterskeinspektrisen fröken Kerstin Nordendahl och gav en redogörelse i stora drag för den av Medicinalstyrelsen utarbetade normalplanen för sköterskeutbildningen. Denna inrymmer tjänstgöring för eleverna i såväl allmän som specialsjukvård. Den elev, som så önskar, kan under de tre åren få den utbildning, som fordras för att bli t. ex. operationssköterska, röntgensköterska eller för arbete i barnavård. Den teoretiska undervisningen har erhållit något större utrymme än förut och skall om möjligt förläggas till särskilt för detta ändamål reserverade tidsperioder, under vilka eleverna äro befriade från allt sjukhusarbete. Man tänker sig tre sådana "läsperioder" under utbildningstiden. För inträde i sjuksköterskeskolan hade man gärna velat uppställa fordran på avlagd realexamen, men man har undvikit detta, i det medvetandet att kunskaper kunna förvärfvas på många olika sätt. Som minimifordran för inträde har man stannat vid avslutad kurs vid folkskola av högsta formen jämte folkhögskola (helst vinterkursen) samt realskolans kurs i kemi och fysik. Dock kan den skola, som så öns-

TWILFIT

Nybrog. 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

skar, uppställa större fordringar. Vad beträffar elevernas arbetstid på sjukhusen vill generalplanen ordna det så, att under en period på 28 dagar deras arbetstid icke överstiger 240 timmar. Detta innebär en avkortning av arbetstiden, jämfört med de nuvarande förhållandena.

Enligt vad ordf. i styrelsen för Stiftelsen Röda Kors-hemmet, justitierådet A. Borgström, meddelade hade man vunnit goda resultat genom att särskilja elevernas praktiska och teoretiska arbete. Den tidsindelning man i Röda Korsets skola hade för elevernas sjukhusarbete hade visat sig synnerligen lämplig: tjänstgöring mellan kl. 7.30 f. m. och kl. 8 e. m.; två timmars ledighet under vardagarna och fyra under söndagarna; på en period av 28 dagar 8 halvlediga dagar; vakning en månad i sträck med avbrott en dag i veckan.

Den senare delen av diskussionen rörde sig huvudsakligen om disciplinen i sjuksköterskeskolorna och sjukvårdsarbetet jämfört med andra arter av arbete. Syster Sigrid Höijer önskade en förändring i fråga om elevernas moraliska fostran. Hon fruktade, att många skrämdes bort genom förhållandena sådana som de nu äro. Vad som förr ej kändes som tvång kännes så nu. Och man bör besinna, att karaktären ju ej danas genom stränga förordningar, snarare kunna sådana framkalla hyckleri. I arbetet måste givet råda ordning och disciplin, men nog böra eleverna få själva bestämma över sin fritid. Många sjuksköterskor önska, att det

tvång, som vilar över elevtiden, måtte minskas till båtnad för personlighetens fria utveckling. I samma anda talade ännu en sjuksköterska.

Även lekmännens röst gjorde sig hörd, i det fröken Beth Hennings helt anslöt sig till den åsikten att onödigt tvång och oförnuftig disciplin vore rådande i sjuksköterskeskolorna. Hon menade, att sjuksköterskekåren vore efterbliven i andligt avseende, jämfört med andra kårer, och att arbetet därför skyddes av många bildade flickor. När det gäller sjukvård, anlägger man en föråldrad syn på det kvinnliga arbetet, i det man gör gällande, att det är kvinnans plikt att offra sig. Det är visst sant, att allt arbete kräver offer, men offrandet skall ej sättas i system. En var skall arbeta, göra sin plikt och därmed få rätt till fritid och ekonomisk gottgörelse. Ätminstone i en av sjuksköterskeskolorna fordras för intagande av elev utlåtande om att hon har ett undergivet och ödmjukt sinne och kan underordna sig. Man begär alltså från början brist på självständighet, önskar förkväva personligheten. Eleverna äro för mycket övervakade; man vill ej besinna, att de äro vuxna människor, som skola fostras till att bli ännu mera vuxna. Ledningen anser sig ha rätt till inblandning i elevernas privatliv och att stifta lagar för deras användning av fritiden. Genom allt detta framkallas en anda av ofrihet och rädsla. Sjuksköterskorna behövas i det andliga och sociala arbetet, men försöker man nå dem, blir deras svar: vi hinner inte,

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till Lunda Tvättinrättning
 Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.
 — — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190 — — — — —

vi orkar inte, vi får inte följa med vår tid, som vi ville. Talarinnan fann det alldeles orimligt, att man för inträde i sjuksköterskeskola ej skulle kräva mera än folkskolekurs och någon påbyggnad. Det minsta man bör fordra är realexamen eller avgångsbetyg från skola med normalskolekompetens. Sjuksköterskan har ett fint och förnämligt yrke, och det är ett allmänt intresse, att hennes yttre ställning höjes och hennes personlighet frigöres.

De här refererade åsikterna mötte gensaga från visst håll bland sjuksköterskorna. Fröken Bertha Wellin menade, att förhållandena ej vore så tryckande, som man velat göra gällande. För övrigt vore en viss stram disciplin absolut nödvändig inom en sådan institution som ett sjukhus. Det vore kanske svårt för utomstående att sätta sig in i de ömtåliga förhållandena, som existera mellan sköterskorna, eleverna, patienterna, läkarna, personalen. Liksom sjökadetterna måste sjuksköterskorna underkasta sig en sträng fostran. Båda danas för ett ansvarsfullt och krävande arbete. Man vill inte förtrycka, men en sträng disciplin är en hjälp för eleverna. Det vore inte rätt mot dem själva att låta dem husera med sina krafter och sin hälsa, så som de för stunden finna bäst. Det duger inte heller att ena stunden svänga om i jazz och den andra stå vid en dödsbädd. Disciplinen är roten och mären inom sjukvården. Börja att undergräva den, och ni vet inte, hur mycket ni raserar!

Även från läkarhåll gjordes ett par

uttalanden. Generaldirektör Hellström menade, att en grundlig allmänbildning visserligen vore behöflig för sjuksköterskan, men det främsta kravet vore dock en fast karaktär och en utpräglad personlighet. Ställer man fordringarna på allmänbildning för högt, löper man fara att gå miste om många lämpliga krafter. Särskilt när det gäller sjukvård i ödebygderna, finge man ej vara för sträng härvidlag.

Professor G. Söderlund fruktade, att den anda, som råder vid elevutbildningen, kanske kunde hindra några av de mest kultiverade att ägna sig åt sjukvården. Det är farligt att för mycket betona ödmjukhet och undergivenhet. Det är ej de egenskaper, som främst behövas, det behövs intelligens och omdömesförmåga.

Sist i raden av talare uppträdde professor J. Berg. Han påpekade, att det på de stora sjukhusen blir allt nödvändigare, att sjuksköterskan kompletterar läkarens arbete. Detta måste mer och mer byggas på vetenskaplig grund, och läkarens sysslande med arbete av detta slag gör att han kanske ej har tillfälle eller tid att tillräckligt uppöva sin psykologiska blick gentemot de sjuka. Det är här han behöver hjälp av sjuksköterskan, och här har denna sin allra viktigaste uppgift.

En åhörare av diskussionen tyckte sig höra stämmor från två — visserligen ej fientligt motsatta — men dock olika läger. Är detta de överallt befintliga motsättningarna mellan det gamla och det nya eller mot-

D A M E R Atelier "Paris Wien Berlin"

Låt sy Edra

kläder hos

Regeringsgatan 88, Stockholm

sättningarna mellan initierade och icke initierade? Och skall den nya generalplanen och den allt förändrande tiden utjämna dem?

K. F.

Utrikes händelser.

Det är inte en nyhet längre att kvinnorna i Kemal Paschas nya Turkiet åtnjuter en frihet som för endast ett par decennier sedan skulle varit otänkbar i ett muhammedanskt land. Men även Islam är satt på avskrivning av Kemal! För övrigt, hur långt har Mohammed varit direkt ansvarig för kvinnornas ställning i de länder där hans lära härskar eller hur mycket har denna lära i fråga om kvinnorna varit uttryck för just Orientens allmänna uppfattning av kvinnan?

Ett är emellertid visst, Österns historia vittnar om att det fanns länder där kvinnorna åtnjöt en fri och respekterad ställning före Islams segertåg. M:lle Kodsieh Ashraf, de persiska kvinnornas representant vid den förörlidet år hållna orientaliska kvinnokongressen i Damaskus — som bekant har Österns kvinnorörelse kommit så långt att all-orientaliska kongresser hålles — berättar i I. C. W:s Bulletin om att Persiens kvinnor före rikets underkuvande av mohammedanerna innehade en fullt självständig ställning i samhället,

faktiskt voro jämställda med mannen. Tretton århundraden av underkuvelse och förtryck medförde även en degradering av kvinnorna. De fränkändes alla samhällseliga rättigheter och blev "intet annat än ett njutningsmedel för mannen, berövades varje som helst inflytande i fråga om barnen". Det avlopp inte utan martyrskap. Tahered, en kvinna av stark och självständig individualitet framträdde i slutet av förra århundradet med krav på kvinnornas frigörelse. Hon hade att uthärda förföljelser och allehanda vidrigheter och led till slut döden, strypt av sina fiender.

För omkring tio år sedan, närmare bestämt 1918, hade dock tiden ridit så pass fort även i Persien att några få lägre skolor av staten öppnades för flickor. Ännu så sent som för c:a åtta år sedan kunde emellertid en kvinna inte visa sig ute i vagn ens tillsammans med sin far, man eller bror. Att hon skulle kunna ha någon sorts anställning eller syssla var naturligtvis alldeles otänkbart. Tack vare kyrkan, säger M:lle Ashraf, var regeringen maktlös i fråga om ändring av dessa förhållanden. Tillfällena till undervisning och de framgångar kvinnorörelsen hade i andra länder, vilket även trängde till persiskornas kunskap, väckte dock så småningom Persiens kvinnor ur deras letargi. De fick ögonen upp för de förnedrande förhållanden som de levde i och de gjorde sina emancipationsförsök — allvarliga nog ur ori-

Ni Vill Bo,
CENTRALT OCH BEKVÄMT?
Bo då på

Sthlms Kristliga Ynglingaförenings
HOTELL

Bryggaregatan 10. -:- Tel. N. 304 70.
Nyrestaurerat. *Hiss.* *Badrum.*

E L E V E R

erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning ävensom mönsterkonstruktion.

Ellen Lundberg

Birger Jarlsgatan 39, 4 tr. Tel. 15 50.

entalens synpunkt, så oskyldiga och barnsliga ur vår.

En Persiska kvinnornas förening för Hemmets Vål bildades, vilken antagligen tolererades på grund av sitt bestickandenamn, men initiativtagerskan härtill vågade även försöket att i ett privathem inöva en teaterpjäs med damer som agerande. Tilltaget blev bekant i staden, och den afton då denna fullt privata teaterrepresentation skulle gå av stapeln belägrades huset av en fanatisk och upprörd folkhop. Den tillkallade polisstyrkan kunde endast med svårighet avlägsna massan. Ägaren av huset, där denna så oerhörda sak förekommit, måste flytta till ett annat kvarter, överhopad som han blev av sina grannar med förlöjligande och hån. M:lle Ashraf själv anordnade för några år sedan en utbildningskurs i talkonst, vilken blev utsatt för en så mördande kritik att den måste inhiberas. Angreppspunkten var att den var totalt överflödig, då kvinnorna under inga förhållanden kunde uppträda offentligt.

Med början av det nuvarande majestätets, Reza Shahs, regering började emellertid friskare vindar att blåsa. Flera utbildningsanstalter för flickor kom till, och kvinnorna började kunna visa sig offentligt. Nu, säger M:lle Ashraf, är teatrar och biografer i de flesta städer öppna även för kvinnor! Och de kan promenera på gatorna med sina fäder eller sina bröder, till och med klädda i europeisk dräkt.

En del fördomsfria män har trätt

fram som medhjälpare av kvinnorna i deras frigörelsesträvanden. En av Teherans mest bemärkta män, M. Kamalol Vezareh, förnyade det tidigare misslyckade försöket med kvinnor som aktörer och lät sin hustru och sina döttrar uppträda vid t. o. m. en offentlig teaterföreställning, till förmån för en avgiftsfri skola för fattiga barn. Om det var hans namn, som gjorde det, eller man börjat vänja sig vid tanken, nog av, det hela avlopp utan några motdemonstrationer. En synnerligen uppseendeväckande händelse inträffade ungefär samtidigt och kan anses ha i hög grad främjat kvinnosaken i Persien, säger M:lle Ashraf. Vid en diplomutdelning i en under amerikansk ledning stående flickskola i Teheran hade en ung flicka, dotter till en framstående medlem av regeringen, modet att träda fram på estraden utan slöja och ta emot det henne tilldelade priset. Hennes skolkamrater följde omedelbart exemplet och den modiga lilla damen återvände till sitt hem tillsammans med fadern i öppen vagn, obeslöjad — begapad av folkmassor som samlade sig där de åkte fram. Hennes far, ministern, är en stor gunstling vid hovet, och händelsen anses vara av vittgående goda konsekvenser med avseende på uppfattningen i denna fråga.

Under tiden arbetas det inom kvinnoföreningen med det oskyldiga namnet. Lady Rhondda har sex punkter på sitt kvinnosaksprogram, persiskorna har sju: 1. att bekämpa okunnig-

K. E. Sundströms Snickeri- o. Renoveringsverkstad

utför *renovering av antika möbler*, förstör ej den älderdomliga prägeln. Kompletteringar och nya arbeten utföras på beställning. Laveringar och inläggningsarbeten. Ompolering, bo- ning och lackering, antikbehandling. På begäran: skisser, ritningar och kostnadsförslag.

Moderata priser och omsorgsfullt arbete.

Tel. 720 32.

Sibyllegatan 9, Stockholm.

Tel. 720 32.

heten och arbeta för undervisning åt lantkvinnorna; 2. att hos kvinnorna väcka insikt om att de bör kräva sociala, kommunala och politiska rättigheter i jämlikhet med männen; 3. borttagande av barngiftermål samt antagandet av en minimiålder av 16 år för äktenskaps ingående; 4. månggiftets avskaffande; 5. reformerad skilsmässolagstiftning; 6. uppmuntrande av hushålls- och hantverkskickligheten; 7. slöjans avskaffande.

Sedan dessa önskemål realiserats, skriver M:lle Ashraf, kan vi hoppas på att kunna ta upp samma arbete som andra mera avancerade länders kvinnoorganisationer har på sitt program: skydd av barnen, allmän hygien, förbättrande av kvinnornas ekonomiska ställning, avskaffande av prostitutionen och bordellerna, filmcensur, upprättande av barndomstolar samt bekämpande av alkoholismen.

Så långt har man alltså hunnit i Persien.

Stockholms stads barnavårdsnämnd

har till sin vice ordförande utsett fru Karin Fjällbäck-Holmgren. Som nämndens självskrivne ordförande fungerar borgarrådet för undervisningsroteln.

En serie sociala broschyrer.

Sthlns Fackl. Kv. Samorganisation har igångsatt ett upplysnings- och bildningsarbete genom utsändande av en del smärre skrifter i aktuella sociala frågor. Ingeborg Walin: Vad vill den öppna dörrens international?, Maja Björkman: Aldrig mera krig och Ra-

tionaliseringen och arbetslösheten, Gertrud Hanna: Den nationalekonomiska betydelsen av kvinnans förvärvsarbete, Ella Anker: Mödralön, Max Hodann: Varifrån komma småbarnen?, Alfred Petrén: Steriliseringsfrågan ur rashygienisk och social synpunkt äro författarna och ämnena. En Minneskrift över Kata Dalström kompletterar serien.

Nya förbundsmedlemmar

Borås: fru Anna Palmgren, fru Hildur von Porat, fru Mary Rohland.

Jönköping: fru Kerstin Bendz, fru Anna Lindman.

Nyköping: fröken Johanna Hansson, fru Lone Schalin.

Skellefteå: fru ingenjör Rosén, fröken Brita Wermelin.

Stockholm: författarinnan Karin Boye, fru Olga Ribel, fröken Frida af Trolle, fröken Eva Upmark.

Tomelilla: fru Ester Axel-Andersson, fru Ellen Andersson, fru Helfrid Camp, fru Elna Mårtensson, fru Stina Nilsson, fröken Elly Nilsson, fru Karolina Olsson, fröken Maria Persson.

Umeå: fru Greta Ahlström.

Örebro: fru Frykholm, fröken Svenborg Fridén, fru Tyra Nyberg, fru Judith Zander.

Östersund: fru Ingrid Arbman, fru Stina Aronsson, fru Märta Borggren, fru Axeline Dahl, fru Nanny Edlund, fru Ingeborg Edstrand, fru Edit Eriksson, fru Margit Festin, fru Margit Flodmark, fru Maja Hamrin, fru Ella Hanström, fröken Anna Kinman, fröken Gusti Lindman, fröken Hildur Mattsson, fru Stina Montell, gymnastikdirektör Berna Nässén, fru Eva Nässén, tandläkare Margot Nässén, fru Reidunn Romanus, fru Hedda Smith, fröken Edit Svensson, fru Irma Thomson, fru Anna Törngren, fru Maria Westmark, fröken Henny Åström.

Landet och människorna "av i går".

I.

I dessa dagar ha tidningarna ofta talat om "revolutionsförsök i Spanien", "våldsamma uppträden i Barcelona" etc. Detta kan nog vara sant. Men vistas man på den plats, där de med fetstil i den europeiska pressen omtalade oroligheterna skulle ha förekommit, vet man knappast om dem.

Förra året under mitt uppehåll i närheten av Barcelona läste jag ofta i utlandstidningarna om uppträden i nämnda stad. Själv var jag ofta där och sammanträffade då med flera stadsbor. Ur stånd att märka den allra minsta oordning i staden, frågade jag varifrån tidningarna fingo sina uppgifter. Det sades mig då att alla sådana notiser sattes upp och färgades i Frankrike. Men varför görs ingenting för att dementera detta och låta verkliga förhållandet bli känt, undrade jag. Ett älskvärt leende och en axelryckning blev svaret.

I stort sett är det spanjoren skärligen likgiltigt vad utlandet har för uppfattning om deras politik. Tidsnog kommer sanningen ut. Ingen brådska. Vad som inte hinns i dag, det går lika bra i morgon — man a n a! Det ordet fick man ofta till svar på vitt skilda frågor. Och morgondagen hägrade alltid som något ljusst och hoppfullt.

Så har man länge resonerat även när det gällt turisternas och utlänningarnas besök i Spanien. Hotellen och

vägarna voro allt annat än förstklassiga. Resande varnades för att utan särskilda rekommendationer ligga någon natt på ett spanskt hotell. Detta kanske fortfarande gäller på en del mindre platser. Men numera äro alla hotell, som ligga utmed de stora stråkvägarna, t. ex. Barcelona—Sevilla—Madrid m. fl., så väl ordnade att de tillfredsställa långt gående fordringar på komfort. Och de stora, breda bilvägarna äro magnifikt istandsatta och trafikerade av charmanta turistbussar. Jag frågade en gång en spanjor hur det kommit sig, att allt detta numera är så väl ordnat. Han svarade, att man under och strax efter kriget började märka att folk mer än förr ville resa i det av krigsföljderna tämligen oberörda Spanien. Man satte då genast i stånd hotell och vägar, och "sedan", sade spanjoren, "kunna turisterna fara här hur mycket de vilja".

Just så är det, men någon vidare reklam för att draga till sig utlänningar gör man ej i Spanien. Gjordes det hälften så mycket väsen av de härliga badorterna utmed kusten mellan Barcelona och Valencia som av Rivieran, skulle de snart vara överfyllda av samma publik som Sydfrankrikes badorter. Sådant ligger inte för spanjoren. Om där finns några reklambyråer för turistresor o. d., så ledas de oftast av utlänning-

Till alla **Ostkake-vänner** bringas det glada budskapet, att en av vårt lands skickligaste ostkakstillverkare, Fru Maria Josefsson, efter en 40-årig praktik i landsorten nu upptagit tillverkning av sin berömda ostkaka i Stockholm.

Utmärkt delikat dessert.

— Ring Kungsholmen 1740.

Fru Josefssons Ostkaka, Jacob Westins Gata 2

ar. I Spanien riskerar man heller aldrig som i Schweiz och Italien att bli förföljd av guider. Alla äro ytterst artiga mot utlänningar — det är nästan som om turisten vore vars och ens privatgäst — men drickspengar är man ej angelägen efter, ty man sätter sin ära i att uppträda som señor, även om man råkar vara gat-sopare. Nu måste också medges, att katalanerna eller folket i och omkring Barcelona hör till den provins, som är minst influerad av den arabiska orientalismen. Därför äro de också mera tillgängliga för utlänningar än t. ex. befolkningen kring Madrid. Just under pågående världsutställning i Barcelona var detta drag särdeles påfallande.

På det mondäna turisthotell i bergen bortom Barcelona, där jag vistades, var det gott tillfälle att göra bekantskap med de rikaste och mest ansedda familjerna från landets andra stad. De kvinnor, som jag på detta sätt kom i beröring med, voro i allmänhet intelligenta, men deras intressen gingo sällan utanför hemmet, erotiken, maten och barnen. Ett lysande undantag fanns dock, en fru tillhörande en av Barcelonas äldsta släkter. Genom årliga sommarresor till utlandet hade hon fått stor vana att uttrycka sig på olika språk och hade ett levande intresse för olika nationaliteters seder och bruk. Vi jämförde kvinnans ställning i Sverige med den i Spanien, och det var ej den enda gången jag hörde en spanjorska önska sig och sina döttrar den frihet att handla, tänka och arbeta som vi

ha. Jag fick även en inblick i klosterskolornas inverkan på flickorna. Denna fru, som sett en del utanför sitt lands gränser, var ej alls blind för det skadliga i de metoder som tillämpades i klostren. Men det var ej fint att låta flickorna gå i några andra undervisningsanstalter. Här liksom i äktenskapet, i självförsörjningsarbetet, i så gott som alla livets skiften stötte jag på samma hinder för kvinnans frigörelse, nämligen prästerna. Ju mer jag talade om våra förhållanden i Sverige, ju ivrigare blev min fru att höra mera. Vi blevo nästan goda vänner och voro tillsammans varje dag. Men även detta lilla tankeutbyte med en svenska, som dessutom snart skulle resa, fick ej försiggå ostört. På hotellet bodde också en mycket inflytelserik präst, förövrigt en intressant och beläst personlighet tillhörande en av landets markissläkter. Han brukade påverka min fru och hennes man att lämna stora penningssummor till en kyrka i trakten, som just höll på att byggas. I Spanien gå ju prästerna vanligtvis kvinnovägen för att få sådana bidrag. Han märkte genast mitt kätterska inflytande, och det dröjde ej länge förrän han lyckats avlägsna den förtjusande frun från mig, under förvändning att han måste tala med henne om välgörenhetsfrågor. Denne man hade förresten flera kvinnor av gästerna på hotellet i sin hand.

En dag kom till hotellet en knappt tjugoårig, vacker fru, åtföljd av sin kammarjungfru och en biktfader. Hon var ytterst nedstämd och nervös.

Då biktfadern måste resa därifrån, överlämnade han hennes självvård åt den förut omtalade prästen. Han började noga observera henne och fann snart att hon hade möten med en biläggande herre, med vilken hon gjorde utflykter. Prelaten skuggade henne och fick henne till slut att erkänna sin böjelse för en ung läkare, som förut skött henne. Prästen förehöll naturligtvis frun det orätta i denna handling. Sedan kallade han upp läkaren på hotellet och hade en lång konferens med honom, varvid han i kyrkans namn helt enkelt förbjöd dessa möten. Därefter fick han frun att taga till sig på hotellet sin lilla flicka och sin man, när han var ledig från sitt arbete. Allt syntes nu vara idel harmoni, och prästen satt om kvällarna och spelade domino med det äkta paret. Men de få gånger jag lyckades få ett samtal med den unga frun, kunde jag inte undgå att märka hennes tillkämpade lugn. Mycken oro jäste innanför de vackra, välsminkade dragen. Ingen vet hur det kom att gå efter sommarens badresa till San Sebastian. Så länge prästerna styra kvinnorna i Spanien, blir det nog svårt för det som vi kalla kvinnorörelse att där få någon egentlig betydelse, ty beroendet är mera själsligt än statsligt. Även om en önskan att frigöra sig finns hos de bildade kvinnorna, så tror jag att det blir ytterst svårt för dem att ej — som nu — sätta likhetstecken mellan präst och religion, de må inneha vilket ämbete och vilken akademisk grad som helst.

Under mina långa vandringar i bergstrakterna — vi bodde 500 meter över havet med utsikt över de snöhöljda Pyrenéerna och pinjeklädda höjderna, sluttande mot Medelhavet — träffade jag ofta den enkla, enligt våra begrepp verkligen obildade kvinnan, ty hon kunde ofta varken läsa eller skriva. Men hon var glad och lycklig i sitt lilla hem, med de från vår synpunkt primitiva förhållandena. Allt är ju i dessa små stenhus inrättat för att skydda inbyggarna mot värmen. Den korta vintern spelar ej så stor roll. Gethjordarna, hönsen och litet trädgårdsskötsel på sluttningarna och i dalgångarna, där någon bäck eller källa gjorde vattning möjlig, var det vanligaste levebrödet däruppe bland bergen. Fanns det en åsna eller en häst, då var man smått förmögen. Om söndagarna drog hela familjen ut med matsäck långt upp bland bergen. Var som helst på gångstigarna samlade man ihop litet bränsle och gjorde upp eld för att steka den oundvikliga hönan. För övrigt hade man bröd, bananer, apelsiner, äpplen, lantvin. En solig vårsöndag ekade bergen av sjungande ungdom, av herdarnas höga tenorer. Oftast sjöngs katalanska folkvisor i moll med långa, utdragna joddingar. Nära de större byarna fanns en särskild dansplats under pinjerna. Där samlades de flesta, både äldre och yngre. Här voro också uppmurade en sorts eldstäder, där man bekvämt kunde steka sin höna och här dansades vanliga danser, gjordes springlekar, som

Homeopatiska Självläkaren

av Klara Fransén. Första svenska originalarbete byggt på egna erfarenheter. Förord av läkare. Erhålls å S. F.:s V. H. byrå, Söbylleg. 36, Stockholm. Pris Kr. 6. Ny uppl. 9—10 tusendet.

Koppning

för värk och svullnad i benen
för kylda händer och fötter, ischias

Leg. spec. *Clary Dahlström*

Dalagatan 25, Stockholm.

Tel. 841 04, Kl. 10—2.

katt och råtta o. d., men även den för provinsen typiska "sardanas".

Katalonien är mycket rikt på folkmelodier av inhemsk karaktär. Där dominerar inte ornamentet över musikens huvudämne. Folket lever ju så mycket i direkt förbindelse med naturelementen: havet, de branta kusterna, de höga bergen. Allt detta är en fast grundval för en lyrik, som oftast varar livet ut och omskrives i "rondellas och canciones". Den överallt starkt utvecklade hembygds-känslan ser man just i folkvisor och nationaldanser, framför allt i sardanas, helt artskild från den aragonska dansen jota. Medan i den senare de dansande helt och hållet överlämna sig åt rytmens berusning liksom främmande för allt som omger dem, så är däremot sardanas något som spirar fram ur landskapets själ. De uppträdande dansa och betrakta på samma gång utsikten runt omkring dem. Man kan därför säga att den katalanska landsbygdens storstilade prägel på ett symboliskt sätt återges i denna ringdans. Musiken är instrumental och utföres med otrolig vitalitet av "coblas" eller lantliga musikörer. De enkla instrument som användas av sardanasmusikanterna äro "flaviol", ett slags flagiolett, den lilla trumman eller tamburinen, båda spelade av en och samma musikanter, som med ena handen håller flöjten och på andra armen hänger upp tamburinen, vilken trakteras av den andra handen med en liten trumpinne. Dessutom finnas de klarinettliknande "tiple" och "tenora", som skötas av

två personer. För övrigt kompletteras "la cobla" av två kornettspelare, två flihorn, en kontrabas och kanske två pukor. Att se de temperamentsfulla och sällsynt vackra mänskorna dansa under pinjerna och mandelträden är helt enkelt tjusande.

Det sägs att spanjoren i genomsnitt ej är musikalisk, och det är ju möjligt om man jämför honom med tyskarna. Men taga vi vårt eget folk och den musik och dans de trots Hembygdsringens uppräckning prestera på sina lantliga fester, så kunna de nog ej gå upp mot katalanerna i sinne för rytm och smidighet. På lätta tygtofflor med segelgarnsbottnar följa de stigarna över bergen, trevande sig fram bland snåren. Kvinnorna, även om de äro korpulenta, ha ett oefterhärmligt elegant och elastiskt sätt att röra sig. Även på konserter får man höra de gamla folkvisorna, såsom på en matiné av den kände spanske violinisten Joan Manén, vilken som meduppträdande hade en ung sångerska som utförde på ett konstnärligt sätt folkvisor med sättning av Manén, såsom "Montanges" och "Rosignol".

Under hela fastlagstiden pågick naturligtvis karnevalerna, men mot det glada liv som fördes på dessa tillställningar reagerade vitt utbredda och mäktiga sekter. Till vår stora förvåning funno vi en dag vårt mondana hotell förvandlat till bönehus. De vanliga gästerna voro som bortblåsta, sällskapsrummen voro avstängda och inredda med altare och talarstol. En underlig tystnad här-

skade överallt. I trapporna hängde anslag om att botgörarna skulle iakttaga tystnad. De fingo ej tala varken med varandra eller några utomstående, så länge böneveckan pågick. Man hörde ett dovt mummel från de avstängda rummen. Det tystnade plötsligt och dörrarna öppnades för ett 40-tal män, äldre och yngre, som i en veckas tid under en prästs ledning gjorde bot för de synder de själva och andra begått under karnevalerna. Det hela avslutades med en procession till närmaste kyrka. Dessa i allmänhet mycket förmögna män offrade stora summor till kyrkan för sin själs salighet. Även hotellet fick sin beskärda del, väl uppvägande frånvaron av turister under den veckan. Vi svenskar fingo av värdinnan några ägg att fira påsken med. Vi sutto på terrassen i solskenet och ritade på dem till allas förvåning. Sedan fingo vi dem till lunchen som ett enkelt inslag i den magnifika fastlagsmatsedeln, där hummer med majonnaise, fasaner, kyckling, kronärtskockor, sparris och jordgubbar hörde till dagordningen.

Påsken är också de många ståtliga processionernas tid. Framför allt den i Sevilla med den sköna madonnan är berömd bland de många. Spanien är ju Mariakultens hemland. Till Sevilla reser man då från hela landet, och kungligheten är ofta närvarande. I processionen deltaga en mängd sköna

spanjorskor i vita mantillor och höga kammar. Visserligen är man som alla damer kortklippt, men med en valk, konstrikt fastsatt under håret i nacken, får man kammen att sitta. Det religiösa och världsliga förenas här på ett säreget sätt. Detta har åskådliggjorts i toner av Spaniens berömde kompositör Albeniz. Man hör trampet av hästarna, folkmassans mummel och prästernas entoniga sång. Långt ute i landsbygdens små enkla kyrkor såg man endast på palmsöndagen några få bärare av den traditionella palmkvisten. Många hade blott brutit en kvist från en buske bland bergen för att få den välsignad av prästen. När jag en gång ville bese en sådan där liten 1500-talskyrka, mötte det i början motstånd, ty prästens hushållerska, ett ampert fruntimmer med mustascher, ville inte släppa in mig till hans högvördighet. I den enkla prästgården fanns endast tre rum, men trots den yttre torftigheten bodde där en intressant och tänkande gammal man. Han visade mig med stor glädje sin gamla kyrka och alla dess minnen. Sedan gav han mig en av honom själv skriven stor hembygdsbok om hela sin socken och dess historia. Ett vackert arbete som möjliggjorts genom en mecenat på platsen.

LOUISE STENBOCK

f. Mörner.

Rudolph Björklund & C:o.,

Tapeter Malm Morgsg. 8
Stockholm

F. - B. - F. - k r e t s a r n a.

Halmstadskretsen firade sin sedvanliga Luciafest den 11 december under synnerligen stor tillslutning av medlemmar. Programmet upptog utom Luciaåget sång av fru Palm, ackompanjerad av fröken Linn-crantz. Ordföranden tackade värdinnorna för deras oförtrutna arbete att göra samkvämen trevliga och särskilt för de smakfulla arrangemangen för kvällens fest. Till slut visades av stadens elektricitetsverkschef ingenjör Holm två propagandafilmer för elektricitetens användning i hemmen, "Fröken Felisa" och "Så ska vi ha't", särskilt den första, som var ritad, väckte stor muntherhet. Fru Ruth Hederstierna skötte om musiken till filmerna på ett synnerligen trevligt sätt.

Hälsingborgskretsen samlades till festligt samkväm torsdagen den 29 jan. i klubblokalen.

Stämmingsfullt och vackert uppförde unga flickor från Högre Elementarskolan "Helga Tre Kungars Spel" och scener ur det gamla sextonhundredatalsspelet "Disa" av Messenius. De unga skådespelerskorna avtackades på det varmaste av den talrika publiken, varefter kaffet serverades vid de ljusprydda långborden.

Kvällens behållning tillföll hyresfonden.

Lundakretsens årsmöte har hållits å Grand Hotell under fru Anna Herrlins ordförandeskap. Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Årsberättelserna meddelar att kretsen har 372 medlemmar, därav 17 ständiga.

De i tur avgående styrelseledamöterna, fru Anna Herrlin, fru Karin Mortensen, fru Torborg Petrén, d:r Rut Johansson och fröken Maria Åkesson omvaldes. Likaså återvaldes revisorerna, fröken Ida Westdahl och fru Martina Blidberg, samt dessas

suppleanter, fröken Inez Möller och fru Ingeborg Göransson.

Efter förhandlingarnas slut skildrade professor Lauritz Weibull i ett synnerligen intressant föredrag Lund under skilda århundraden. Efter föredraget vidtog samkväm.

Malmökretsen har hållit sitt årsmöte å Kungsparken under ordförandeskap av fru Elisabeth Quensel. Sedan revisionsberättelsen uppläst och ansvarsfrihet beviljats förrättades val. De i tur avgående styrelsemedlemmarna fröken Maria Håkansson, fröken Maria Kärrberg, fru Anna Nordenstedt, fru Olivia Selmer och d:r Eva Smedberg omvaldes. I stället för fru Magnhild Björkvall, som av sagt sig, valdes rektor Marianne Mörner. Revisorerna fröken M. Munck af Rosenschöld och fröken E. Svensson omvaldes i likhet med deras suppleanter fröken H. Lindstrand och fru A. Gren. Till ombud vid F.-B.-F:s årsmöte i Malmö i april valdes fru Elisabeth Quensel, fröken Elisabeth Nilsson, fru Ada Hultgren, fru Olivia Selmer, fru Thyra Schartau, fröken Maria Kärrberg, fröken Elisabeth von Platen, fru Emil Olsson, fru Anna Nordenstedt, d:r Eva Smedberg och fröken Naëmi Uddenberg.

Efter förhandlingarnas slut höll fru Esther Lutteman på sitt personliga, varmhjärtade, medryckande sätt ett intressant och vidsynt föredrag om "De personliga idealen och samlivet".

Ordföranden tolkade i några vackra ord de närvarandes tacksamhet mot fru Lutteman, "en av dem", yttrade hon, "som tillhörde de lyckliga, som alltid äro unga och alltid se syner".

Mjölbykretsen samlades den 15 dec. till julfest. En för denna fest tillsatt kommitté stod för programmet och hade

C. J. Påhlmans Bokbinderi

Inneh.: C. D. CARLSSON

Specialité: *Handbundna band för offentliga och privata bibliotek! Humana priser!*

Sergelgatan 4 — Stockholm

Telefon 96 84.

Etablerat 1842

Dr. Med. J. MÖLLER,

Homöopatisk Praktik, Stockholm 4.

Mott. 10—1, 3—5, Sönd. 1—3. T. V. 4863.

Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.

Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

lyckats så bra, att julstämning präglade samvaron från början till slut. En nybildad kör sjöng flera julsånger och tjänstgjorde, klädda i Östgötadräkter, som värdinnor. Till supén, som var dukad vid ett långbord, serverades julmat, korv, skinka, lutfisk m. m. Kören inbjöd till kvällsmaten med en för dagen skriven supévisa, och den avslutade även måltiden med sång. Under densamma inträdde en ung flicka, klädd till julängel. Hon läste en juldikt och gjorde en rond runt hela den stora salen. Bordet var dukat med levande ljus och dekorationer av grönt och röda tulpaner. Efter supén serverades kaffe under pianomusik. Aftonens stora överraskning kom så i form av en dialog mellan en fru från 1700-talet och hennes dotterdotters dotterdotter, en ung fru i våra dagar. Samtalet rörde sig om skötseln av hem och barn samt om diverse seder och bruk. Det konstaterades oupphörligt, att skillnaden i åskådning under 1700-talet och 1900-talet är väsentlig. Dialogen var fyndig och roande, och stämningen förhöjdes genom att mormors mormor (fru Helfrid Valerius) var klädd i en stilren 1700-talsdräkt. Fru Ella Idmark föreställde den unga frun från våra dagar. Utom nu nämnd underhållning bjöds på sång av kören, sång och deklamation av doktorinnan Wågman, läsning samt pianomusik av fröken Ella Sundqvist. Julfesten var talrikt besökt, och de närvarande uttryckte sin stora belåtenhet med kvällen och den kommitté, som ordnat programmet.

Stockholmskretsens Fredrika-Bremerskola började sin vårtermin den 14

januari med en sammankomst i Klara Folkskolas kollegiesal, varvid fröken Ellen Kleman talade om "Fredrika Bremers verk och vårt arbete" och sång utfördes av fru Inga Frumerie.

Den 6 febr. hade kretsen ordnat ett diskussionsmöte i Läkaresällskapets stora sal med inledningsanförande av föreståndarinnan för F.-B.-F:s sjuksköterskebyrå i Stockholm, fröken Greta Mueller: "Arbetets krav på den skolade sjuksköterskan".

Umeå kretsen hade sistlidne 4 nov. ett talrikt besökt samkväm, till vilket fröken Ingeborg Öquist upplåtit sin våning. Sedan fröken Öquist hälsat de närvarande välkomna, uppläste hon en skriftlig hälsning från kretsens förra ordförande fru Fanny Bergström, numera bosatt i Västerås.

Fröken Anna Hörnell redogjorde för årsmötet i Stockholm. Den av Förvaltningsutskottet föreslagna resolutionen angående moderskapsskydd antogs. Därefter läste lektor Siri Hallström en berättelse ur Ludvig Nordströms senast utkomna bok.

Ystadskretsen hade den 29 jan. besök av författarinnan Elisabeth Kuylenstierna-Wenster, som vid kretsens möte denna dag i Hotell Continentals festsal talade över ämnet: "Märkliga skånska kvinnor". Vice ordföranden fru Borg framförde kretsens tack för det intressanta föredraget. Härefter följde samkväm, varunder fröken Maria Lenander med känd skicklighet utförde pianostycken av Sibelius, Chopin och Grieg.

En verklig njutningsdryck får Ni av

Kobbs Zaryana Té

*Erhålles överallt i originalpackningar
å 75 öre, Kr. 1.25, 1.75, 3.50, 6.75*

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Ellen Kleman*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. Norr 48 50, 27 62.

Elektro-Terapi

Reumatism — Ischias

Nervvärk — Ryggskott

Astma o. Luftrörskatarr

bekämpas

på ett effektivt sätt

med

— det ledande märket bland högfrekvensapparater.

Representant för Göteborg med omnejd: *A. Woin*, Stampgatan 54 B. Tel. 51098.

FÖRENINGEN ÅRSTA

SMÅLANDSG. 20

Samlingslokaler för föreningar o. slutna sällskap.

Resanderum för damer. Varje rum försett med telefon och toilette med v. o. k. vatten. Pris för enkelrum 4.50 — 7 kr. dubbelrum 8 — 10 kr.

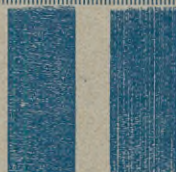
Årsta matsal är tillgänglig för allmänheten. Lunch- o. middagsserv.

Damfriseringen Hantverkaregatan 80, 1 tr.

1: a kl. Modern Damklippning och Ondulering. Permanentondulering: Helt huvud 20 kr. Stora vackra vågor med maskin som tagit 1: a pris i Paris och Amerika. — Utföres av expert med Diplom från London.

Telefon Kh. 311 21.

Kurser i fjäderfäskötsel

för kvinnliga elever anordnas vid Fredrika-Bremer-Förbundets lantushållningsseminarium *Rimforsa*, Östergötland, under tiderna 20 febr.—8 juni, 25 aug.—17 nov. Undervisningsavgift: Teori o. praktik kr. 10 pr mån.; endast praktik kr. 5 pr mån. Inackorderingsavgift, delat rum, kr. 65 pr mån.

Innehåll.

Ater en vanartslag. Av *Ruth Sjernstedt*.

Svensk frihet och latinsk sed. Av *Anna Kleman*.

Sjuksköterskeutbildningen under diskussion.

Utrikes händelser.

Landet och människorna "av i går". I. Av *Louise Stenbock f. Mörner*.

F.-B.-F.-kretsarna.

HULTAFORS SANATORIUM

Fysikalisk-Dietisk Kuranstalt

Lämplig rekreationsort. Härlig natur. Gott bord. Alla moderna badformer. Elektricitetsbehandling. Massage. **Helpension.** Inga drickspengar. Läkare *Dr E. GARBY*. Begär Prospekt. Postadress: Hultafors Sanatorium, Hultafors. Tel.: Borås 695, Hultafors 16, Rävlanda 68.